

naar den nu foreslaaede Plan skal gennemføres. Der siges altsaa, at man derved vil spare 37,300 Kr., og i disse Tider er det jo godt at spare. Men de Herrer, som have læst Motiverne igennem, ville se, at der er forskellige Ting, som ikke ere regnede med ved Opførelsen. Det staar derfor ogsaa i selve Motiverne, at det ikke er sikkert, at Besparselsen vil blive saa stor. Men dertil kommer, at den almindelige, umiddelbare Følelse straks vil sige en, at det vilde være meget mærkeligt, om det just skulde blive billigere. Naar der ved samtlige Statsskoler oprettes en Klasse til, naar man forøger Overlærernes Antal med 12 og Adjunkternes med et Par Stykker, ser det lidt urimeligt ud, at det i Længden skulde blive billigere. Hvis det bliver til noget med det hele, hvis det ikke blot kommer til at staa paa Papiret, hvis Skolerne virkelig faa den Tilgang af Børn fra Folkeskolerne, som forudsættes — og vi maa jo haabe, at der er mange gode Hoveder omkring i Landet — hvad saa? Saa vil det snart komme til at koste adskillige Penge, især da Forslaget tillige gaar ud paa at sikre imod, at der bliver større Udgifter for dem, der sætte Børn i Skolen end nu. Der er adskillige ret morsomme Ting i Forslaget, som ikke ere komne videre frem. Saaledes have Skolepengene altid tidligere kunnet fastsættes ved kongelig Anordning efter Omstændighederne, saaledes at hvis Skolerne ikke kunde klare sig med Skolepengene, kunde man sætte dem op, saaledes som man jo maa gøre i de private Skoler. Men nu blive Skolepengene bestemt ved Lov, de skulle være omtrent som de billigste nu, og Skolepengene skulle kun kunne sættes op eller ned ved Lov. Nu vide vi alle, at Lovgivningsvejen er saare trang; det vil ikke være saa ganske let senere at faa begge Ting til at blive enige om at sætte Skolepengene op for den lærde Skole. Jeg foretrækker, især naar vi have parlamentariske Ministerier, som vi forhaabentlig ville have i Fremtiden, at det er overladt til Regeringen at skønne over, hvorledes Skolerne betale sig, og hvis de ikke betale sig, at sætte Skolepengene op. Det gør man jo ellers i alle saadanne Forhold. Men her skal det slaas fast, at det skal ske ved Lov. Hidtil har man ogsaa skullet betale Indskrivningspenge i Statens lærde Skoler — 10 Kr. — det har man nu strøget. I de københavnske private Latinskoler betales der 4 Kr., men her ere de strøgne helt, og Statens Skoler ville saaledes let kunne optage Konkurrencen

med de private Skoler, dels fordi der ingen Indskrivningspenge er, og dels fordi man er sikret mod, at Skolepengene blive sat op. Naar Lærernes Fagforening gør Skrue, saa maa de private Skoler lægge paa Skolepengene. Men kan Statens Skoler ikke klare sig, behøver man ikke at lægge paa Skolepengene. Staten betaler. Man har gjort, hvad man kunde, for at fremme Statens Latinskoler paa de privates Bekostning. At Besparselserne ikke ville betyde ret meget, ville De vel sagtens ikke tro, fordi jeg siger det, men naar De se Motiverne, ville De tro det. Side 23 i Motiverne staar der: „Ministeriet er nu ingenlunde blind for, at der til fuldt ud at naa dette høje Maal paa det nærværende Omraade kræves adskilligt andet og mere end blot det at faa organiseret en Enhedsskole“ — altsaa Ministeriet erkender det, der nu bliver organiseret, som en Enhedsskole — „med en nok saa godt indrettet Undervisningsplan. Der maa ofres Penge, mange Penge, naar Adgangen til at faa Del selv i den højeste Undervisning for alle dertil egnede Lærlinge, uanset hvordan Forældrenes økonomiske Kaar ere, i noget større Omfang skal blive til mere end blot en Adgang paa Papiret. Skolepengene maa nedsættes, Fripladser og Stipendier oprettes og Skolerne og deres Lærere støttes paa forskellig Maade. Imidlertid har Ministeriet under vor Stats nærværende Forhold ikke ment at burde stille videregaaende Krav i saa Henseende“, og saa sluttes der med „til at forsøge paa at tilvejebringe en Løsning af denne Opgave har det da ment for *Øjeblikket* at maatte indskrænke sig.“ Det er jo, som det ogsaa var at vente, meget aabent lagt frem for os. Det, der er foreslaaet, er altsaa kun Begyndelsen til en Ordning af vort Skolevæsen, hvorefter Staten paatager sig at hjælpe alle Samfundsklassers Børn, der have Hoved dertil, til at blive Studenter, eventuelt ved Pengebidrag, hvor Forældrene ikke have Raad dertil. Jeg frygter, der bliver mange, som ville den Vej. Der er jo allerede nu en ren Overtro mellem Folk paa, at det er den Vej, man skal. Men naar Staten selv opfordrer dertil og lover at hjælpe i større Omfang end hidtil, saa vil man fra alle Samfundsklasser endnu mere end hidtil strømme til Realskolerne og Latinskolerne og ind paa Embedsbanerne. Dette behøver man virkelig ikke at fremskynde. Men naar Staten gør det til sin Opgave at fremhjelpe den højere Almendannelse, vil man faa Krav paa, at Staten indfrier det Løfte, der er